

Karinthy Frigyes látásmódja

HUMOR ÉS BÖLCSESSÉG AZ IRODALOMBAN

Az alábbiak példát láthatsz a megadott kérdések alapján a két Karinthy-novella – A jó tanuló felel és A rossz tanuló felel – összehasonlítására.

Először vessük össze az eseménysort!

A jó tanuló felel: A tanár hosszas naplólapozgatás után végül Steinmannt, az osztály legjobb tanulóját hívja ki felelni. Kiderül, hogy Steinmann neve már fogalom, a kiválóság megtestesítője. Egy érdekes matematikai feladatot kell megoldania egy csonka gúlával kapcsolatban. Ám nem kétséges az eredmény. A jó tanuló mindent tud, és felelete rövid, meggyőző. Bizalmasan beszél a tanárral, szinte félszavakból is értik egymást a matematika világában, akár egy gróf és a grófnő.

A rossz tanuló felel: A rossz tanuló nagyon szerencsétlen. Mikor a nevén szólítják, szinte el sem hiszi, és csak nagy nehezen botorkál ki a táblához. Útközben ismételve magában az aznapi leckét. Egy másodfokú egyenletet kell megoldania, de nem boldogul vele. Nagyon lassan ír a táblára, hogy ezzel is időt nyerjen, de semmi sem segít. A tanár megsemmisítő pillantásokat vet rá, és egy szót sem szól. Végül kihív egy újabb tanulót felelni.

Most vegyünk szemügyre néhány elemzési szempontot!

Mindkét karcolat címe témamegjelölő. Kívülállóként (E/3) jelenik meg a főszereplő a többiek szemében (*A jó tanuló felel* – ő). Néhol az olvasó azonosul a rossz tanulóval, „lelki vívódásait” is ábrázolja az író. Azonosságok a két elbeszélésben: ugyanabban a szituációban ábrázol két ellentétes jellemet. Vegyük szemügyre a tanár és az osztálytársak viszonyulását a két alanyhoz! A jó tanuló esetében: szinte patetikus, ünnepélyes hangulatot ábrázol, az elbeszélő felnagyít, szinte mitizál (gróf–grófnő) – ezek a komikum poétikai eszközei. *A rossz tanuló felel* című karcolatban a lefokozás, a kisszerűség ábrázolása, a felelés jelentőségének eltúlzása jelenik meg („a halálraítélt...”). Erősíti a komikumot a rossz tanuló jellemének kifigurázása (kisszerű karakter, kisszerű célért „küzd”).

A címszereplőkhöz való viszony a jó tanuló esetében távolságtartó, mitizáló – ebből fakad a komikum. A rossz tanuló esetében: túlzottan hétköznapi, ugyanakkor leereszkedő.